

ОСОБЛИВОСТІ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ

ВОЙТЕНКО І.В.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

Минулий рік відзначився різкими змінами в системі освіти, пов'язаними з вимушеною ізоляцією. Це призвело до переходу традиційної очної освіти до нової для нашої країни, ще не освоєної системи навчання онлайн, коли студенти і викладачі перейшли з аудиторій в віртуальний простір комп'ютерів і гаджетів.

Навчання онлайн вже досить давно входить до складу американської системи освіти, і в останні роки воно стало найбільшим відділом дистанційного навчання. Як відомо, ще до пандемії світовий ринок EdTech демонстрував активне зростання і за деякими прогнозами до 2025 року обсяг інвестицій в онлайн освіту повинен був досягти \$ 350 млрд.

Багато дослідників відзначають його переваги в порівнянні з очним навчанням, пов'язані з економічною ефективністю для боротьби зі зростанням витрат на вищу освіту, еквівалентністю кредитів на рівні вищої освіти і можливістю надання освіти світового класу для більшої аудиторії при наявності доступу до Інтернету.

Будучи формою дистанційного навчання, онлайн освіта має деякі особливості в порівнянні з навчанням дистанційно.

Дистанційне навчання - це форма отримання освіти, при якій викладач і студент взаємодіють на відстані за допомогою інформаційних технологій. Під час дистанційного навчання студент займається самостійно за розробленою програмою, переглядає записи вебінарів, вирішує завдання, проводить консультації з викладачем в онлайн-чаті і періодично віддає йому на перевірку свої роботи.

Онлайн навчання - це отримання знань і навичок за допомогою комп'ютера або іншого гаджета, підключеного до інтернету в режимі «тут і зараз». Цей формат навчання ще називають e-learning або «електронне навчання». Під час онлайн навчання учень дивиться лекції у відеозаписі або в прямій трансляції, проходить інтерактивні тести, спілкується з одногрупниками і викладачами в чатах та ін. Таке навчання дозволяє повністю зануритися в освітнє середовище і підвищувати кваліфікацію без відриву від робочого процесу. Відповідно до проведеного в США опитування, 81% студентів вважають, що використання допоміжних цифрових інструментів істотно покращує їх успішність у вузі.

Дистанційне і онлайн навчання майже ідентичні і мають суттєві переваги в порівнянні з традиційним варіантом: зручний темп навчання, доступність з будь-якого місця, персональні консультації та зворотній зв'язок з викладачем, доступ до записів вебінарів та матеріалів курсу.

Однак, незважаючи на безсумнівні переваги онлайн навчання, очевидні і недоліки такого формату. Викладачі відзначають зниження якості навчання, збільшення кількості часу на підготовку до занять, відсутність можливості для проведення лабораторних занять.

Крім того, у класичної освіти є незаперечна перевага - живий контакт учасників. Сучасні технології нескінченно далекі від того, щоб створювати справжнє «відчуття присутності».

Грунтуючись на досвіді, найбільш доцільним є змішане навчання, або Blended Learning - освітня концепція, в рамках якої студент отримує знання і самостійно онлайн, і очно з викладачем. Такий підхід дає можливість контролювати час, місце, темп і шлях вивчення матеріалу. Змішана освіта дозволяє поєднувати традиційні методики та актуальні технології. Студент відвідує «живі» заняття в класах, але при цьому широко використовуються і так звані Computer-Mediated Activities, тобто медіатором освітньої активності виступають комп'ютер, онлайн-режим, мобільні девайси і спеціальні навчальні програми / платформи / ресурси.

Фактично концепція Blended Learning існувала вже в ХХ столітті, в 60-х роках, але термінологія була вперше запропонована в 1999 році в прес-релізі американського Interactive Learning Center. Blended Learning стоїть на трьох китах: дистанційне навчання (Distance Learning), навчання в класі (Face-To-Face Learning) і навчання через Інтернет (Online Learning). Студенти періодично відвідують заняття в аудиторії, отримують домашні завдання для роботи за особливою програмою або на онлайн платформі, в медіатеці та тест-модулях. Дистанційна робота над темою може проводитися індивідуально і з групами учнів. При цьому вчитель частково контролює і при необхідності консультує їх.

Основне завдання викладача - грамотно скласти курс і розподілити навчальний матеріал. Передбачається, що базовий курс викладається на очних заняттях, а розширений і поглиблений освоюють в процесі дистанційного і онлайн навчання. Дистанційний блок повинен містити інформацію про проекти для роботи в групі, творчі, лабораторні та практичні завдання, довідкові матеріали і посилання на додаткові матеріали в мережі, проміжні та перевірочні тести. Перевірка знань повинна проводитися не тільки онлайн і на спеціальній навчальній платформі, але і в аудиторії.

Прихильники Blended Learning підкреслюють дві головні освітні переваги цього підходу: можливість збору даних і кастомізацію знань і оцінок. Третя перевага Blended Learning полягає в тому, що один викладач може навчати багато людей одночасно.

Blended Learning вчить організовувати і планувати роботу самостійно, незалежно отримувати і аналізувати знання, шукати і відбирати інформацію, приймати рішення, формувати навик презентації проектів, займатися самоосвітою.

Потрібно зауважити, що змішаний формат навчання має і недоліки. Це нерівномірна ІТ-грамотність, залежність від техніки, широкосмугового Інтернету, стійкості онлайн- режиму і безлімітних тарифів.

В рамках роботи з Blended Learning пропонуються наступні моделі:

1. Face-to-Face Driver («Драйвер – очна освіта»). Викладач особисто дає основний обсяг освітнього плану, по мірі необхідності вкраплюючи онлайн - навчання як допоміжне.

2. Rotation Model («Ротаційна модель»). Відбувається ротація розкладу традиційної очної освіти в аудиторії і самостійного онлайн навчання в особистому режимі.

3. Flex Model («Гнучка модель»). Використовується онлайн платформа, викладач підтримує учнів у міру потреби, час від часу працює з невеликими групами або з одним учнем.

4. Online Lab («Онлайн лабораторія»). Онлайн платформа використовується для передачі всього курсу на заняттях в класі. Відбувається таке навчання під наглядом викладача.

Слід зазначити, що перспективним напрямком розвитку он-лайн навчання є створення цифрових віртуальних лабораторій з можливістю проведення лабораторних занять в 3D форматі.

5. Self-Blend Model («Модель "Змішуй сам"»). Студент вирішує, які з Brick and Mortar-курсів йому необхідно доповнити віддаленими онлайн заняттями.

6. Online Driver Model («Драйвер – онлайн навчання»). В основному ця модель передбачає навчання онлайн - через платформу і віддалений контакт з викладачем. Однак опціонально або на вимогу можуть бути додані перевірочні очні заняття і зустрічі з викладачем або ментором.

Таким чином, змішаний формат навчання, що дозволяє поєднувати «живу» взаємодію викладачів і студентів в аудиторіях з віддаленими заняттями на різних інтернет-платформах, призначених для освітнього процесу, є найбільш прийнятним в сучасних умовах і має перспективи для майбутнього розвитку і вдосконалення.